

83023T

A KÖNYVTÁRI EGYESÜLETEK ÉS A MEGYEI MÓDSZERTANI KÖZPONTOK SZEREPE A SKANDINÁV KÖNYVTÁRÜGYBEN

EISENBERG, A.: Das Verhältnis zwischen den Bibliotheksverbänden und den staatlichen Büchereistellen (IFLA, 1981. 14 p.) c. írása alapján KÁLMÁN HAJNALKA ismertetése.

A skandináv könyvtári egyesületek – szoros együttműködésben az államilag támogatott módszertani központokkal meghatározó és döntő szerepet játszanak a könyvtárügy fejlődésében. A skandináv könyvtári egyesületek közös vonása, hogy egyszerre politikai és szakmai jellegűek. Ez a tény elvileg biztosítja, hogy a könyvtárpolitikai döntések szakmai szempontból megalapozottak. A politikai csoport azokat a közigazgatásban dolgozó politikusokat fogja össze, akik az egyes helységeken belül a könyvtárügyért felelnek, a szakmai oldalt a közkönyvtárak munkatársai képviselik. A további szekciók vagy bizottságok a könyvtári munka egy-egy speciális területeivel foglalkoznak (mint gyermek és ifjúsági könyvtárak, kórházi könyvtárak, audiovizuális anyagok, könyvtártechnikai kérdések, stb.). Norvégiában az említett szekciók a könyvtári egyesület részei, míg Dániában az egyes részterületekre külön egyesületek alakultak.

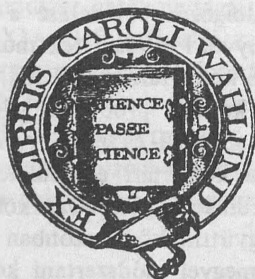
A skandináv könyvtári egyesületek közös célja a „könyvtárügy előmozdítása”. Ennek érdekében minden egyesület kiad könyvtári lapokat, de sok szekció ad ki újságot. Rendkívül értékes kommunikációs formát jelentenek az egyesületek által rendezett szakmai ülések, tanácskozások, melyek a kölcsönös tájékoztatást és az egyesületek együttműködését szolgálják. Hatékony együttműködés és kommunikáció valósul meg a közművelődési, iskolai és szakkönyvtárak között, például a skandináv szintű, az összes könyvtár-típust képviselő tanácskozásokon, amelyeket általában a NORDINFO szervez. Az egyesületek kiemelten kezelik a könyvtártechnikai kérdéseket, mint bibliográfiai/katalogizálási feladatok, elektronikus adatfeldolgozás bevezetése a könyvtárakban, könyvtári leltár készítése és vezetése stb. A könyvtári egyesületek munkáját nagyban segíti, hogy képviselve vannak minden fontosabb könyvtári hatóságnál, valamint egy sor általános kulturális intézménynél. Ugyanakkor komoly problémát jelent, hogy a szakkönyvtárak saját szervezettel is rendelkeznek, erős szakmai- és szakszervezeti közösségeket tartanak fenn és csupán képviseltetik magukat a könyvtári egyesületekben. A skandináv országokban tehát létezik ugyan néhány koordinációs pont a szakkönyvtárak, illetve a szak- és közművelődési könyvtárak között, az együttműködés azonban nem következetes.

Az államilag támogatott megyei módszertani központok a könyvtári törvények életbelépésével egyidejűleg alakultak meg; célkitűzéseik megfelelnek a törvényben foglaltaknak, mely szerint a könyvtárak célja az oktatás és a felvilágosítás előmozdítása.

(Az állami felügyelet alá csak a közművelődési és iskolai könyvtárak tartoznak). A módszertani központok tanácsadási, törvényelőkészítési és koordinációs feladatokat látnak el. Az 1970-es évekig meglehetősen nagyfokú cselekvési szabadsággal rendelkeztek, a gazdasági válság miatt azonban változott a helyzet. A felügyelet feladata a csökkenő állami támogatás kezelése. A nehezedő gazdasági helyzet következtében az iskolák és közművelődési gazdasági bázisát egyre inkább a városok, és a községek biztosítják. Ennek következtében az állam egyre kevésbé állíthat követelményeket a könyvtárakkal szemben. Összefoglalva megállapítható, hogy az állami felügyelet szerepe fokozatosan gyengül.

A könyvtárügy további alakulását meghatározza az új információs technológia, a gazdasági helyzet, és rendszer. Az új információs technológia, mely nemcsak az elektronikus adatfeldolgozást, hanem mindenféle információ elektronikus kommunikációját, a nyomtatott médiumokon kívül egyéb eszközök használatát is felöleli, fantasztikus eszköze lehet a demokratizálódásnak, feltéve, hogy az információk a társadalom minden egyes tagja számára szabadon hozzáférhetők és azok szabadon kicserélhetők. Alapvető természetesen az is, hogy ne legyen korlátozott az információk köre. Mindez csak az egységes könyvtárügy megteremtésével lehetséges, amelynek szükségessége senki előtt nem ismeretlen, a megoldás azonban még várat magára.

A könyvtárak előtt álló feladatok megvalósítása feltételezi, hogy a könyvtári egyesületek szabadok és függetlenek legyenek. Amennyiben csupán az állam és a községek gazdasági és ideológiai politikájának eszközei maradnak, akkor csak a múlt társadalmi kérdéseinek megválaszolására alkalmasak. A könyvtáraknak meg kell felelniük a helyi, nemzeti és ösztársadalmi elvárásoknak, ezért is szükséges az egységes könyvtárügy megteremtése, az ismereteknek az új információs technológia segítségével való kiszélesítése.

Ex libris a Könyvtártudományi Szakkönyvtár gyűjteményéből